

מבטל כיס חברו

הרב משה מסרי

שאלה

פקיד בנק התבקש לשחרר סכום של 50,000 ₪ מתכנית חיסכון לעו"ש, אך ברשלנותו שכח לעשות כן, ורק לאחר כ-3 ימים, כשקיבל טלפון זועם מהלקוח, הואיל לעשות זאת. הלקוח (מוסד חינוכי) טוען כנגדו שהוא הפסיד עסקה של קניית מוצרי חשמל בהנחה גדולה, וכעת הקנייה תהיה כרוכה בהוצאה גדולה בהרבה. מה הדין, האם ניתן לחייב את הפקיד בנידון זה?

תשובה

יש לפנינו מקרה בו אדם שלא עשה את המוטל עליו ומחמת כן נגרם נזק לחברו. בכגון זה איתא בירושלמי, ב"מ ט, ג:

המקבל שדה מחבירו, אם משזכה בה הבירה, שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותנין לו, שהוא כותב לו אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא:

גמ'. א"ר יצחק הדא אמרה המבטל כיס חברו אין לו עליו אלא תרעומת. המבטל שדה חברו חייב לשפות לו. המבטל ספינתו וחנותו מהו.

הגהות אשר"י פושט את ספיקו של הירושלמי לקולא:

המבטל כיסו של חברו או ספינתו או חנותו של חברו אין לו עליו אלא תרעומת, לבד מן השדה דחייב משום דכתב ואם אוביר וכו'. מא"ז: וכן מבואר בר"ן ונ"י כאן.

מבואר בהג"א שגם בשדה פטור באופן עקרוני, אלא שחייב רק משום שכתב והתנה שאם לא יעבוד ישלם במיטבא.

הפני משה (בבא מציעא פרק ה) מסביר את ספיקו של הירושלמי, והחילוק האפשרי בין קרקע למטלטלין, אחרת מאשר ההג"א הנ"ל:

לפייסו בעד ההפסד שגרם בידים לעשות לו **וטעמא דבפירות השדה הריוח מצוי הוא וידוע והוי כמאבד נכסי חברו בידים**, וזהו כדתנן לקמן פ' המקבל שאם קיבל שדה והובירה שמין כמה ראויה לעשות ומשלם.

ע"פ הסבר זה של הפני משה, יוצא שבמקרה שיש רווח מצוי וידוע, יש צד לחייב אף שהוא רק מבטל כיס חברו ואינו מזיק באופן אקטיבי, מ"מ הווי כמאבד נכסי חברו בידים. זו הגדרה מחודשת ביותר, שלכאורה ניתן לאומרה רק במקרים יוצאי דופן כגון הקרקע והפירות שם, שבכך שלא עובד ומשאירם ללא טיפול, גורם ממש להפסד שלהם בידים,

הגדרה שוודאי איננה שייכת באופן כללי במעות וכיו"ב, שוודאי שלא הזיק את המעות בידיים בכך שלא שיחררם.

לפי"ז עולה מהירושמי שוודאי אין לחייב במקום שאין נזק מבורר ואין התניה בדבר.

חיוב מדין ערב

כיוון אחר בעניין זה מצינו בדברי הריטב"א המפורסמים על הגמרא (ב"מ עג), בההיא דחמרא דזולשפוט. ואלו דברי הגמרא שם:

אמר רב חמא: האי מאן דיהיב זוזי לחבריה למיזבן ליה חמרא, ופשע ולא זבין ליה - משלם ליה כדקא אזיל אפרוותא דזולשפוט.

אמר אמימר: אמריתא לשמעתיא קמיה דרב זביד מנהרדעא. אמר: כי קאמר רב חמא - הני מילי בין סתם, אבל בין זה - לא, מי יימר דמזבני ליה ניהליה? רב אשי אמר: אפילו יין סתם נמי לא, מאי טעמא? אסמכתא היא, ואסמכתא לא קניא.

הריטב"א התקשה מאיזה טעם יתחייב לשלם, והביא כמה דעות בדבר:

ולכולהו פירושי ק"ל למה חייב לשלם לו כלום, ומאי שנא ממבטל כיסו של חברו שהוא פטור מפני שאין היזקו אלא גרמא, וכן אם הוביר שדהו אינו חייב לשלם לו אלא כשקבל עליו כן בפירוש.

ותירץ ר"י דהכא נמי כשהתנה כן בפירוש שאם לא יקח לו שישלם לו פסידא שלו, ולא הזכיר התלמוד כן מפני דהא פשיטא דבלאו הכי לא מחייב ולא הוצרך אלא לפרש כיצד ישלם לו ולאיזה חשבון ישלם לו.

ומורי הרב תירץ דהכא, אף על פי שלא קבל עליו תשלומין כלל, כיוון שנתן לו מעותיו ליקח סחורתו, ואלמלא הוא היה לוקח ע"י עצמו או ע"י אחרים, אלא שזה הבטיחו שיקח לו וסמך עליו ונתן לו מעותיו על דעת כן, הרי הוא חייב לשלם לו מה שהפסיד בהבטחתו, **דבההיא הנאה דסמך עליה ונותן לו ממונו משתעבד ליה משום ערב**, וזה ענין שכירות פועלים דבפרקין דלקמן שחייבין לשלם לבעה"ב מה שמפסיד כשחזרו בהן, או שבעה"ב חייב לשלם להם מה שמפסידין, דכיוון שסמכו זה על זה, נתחייבו זה לזה במה שיפסידו על פיו, וזה דין גדול.

הריטב"א מחדש בשם רבו הרא"ה, שהגדר לחייב באותו מקרה הוא מדין ערב, שבאותה הנאה שסומך עליו ונותן לו את ממונו, המקבל משתעבד משום ערב, ובכך מסביר את יסוד החיוב של שכירות פועלים, שכיוון שבעה"ב והפועל סומכים אחד על השני, מתחייבים זה לזה במה שיפסידו מהפרת ההסכם שביניהם.

יש לדון, האם דברי הריטב"א הללו מוסכמים להלכה, וכמו כן האם דבריו ייכוננו גם בנידון דידן.

הריטב"א עצמו הביא את דברי ר"י שמדובר שהתנה בפירוש, וכן מבואר ברא"ש על אתר, וא"כ יש לדון האם חולקים על עיקר יסודו של הריטב"א ואינם מקבלים אותו להלכה, או שמא אינם חולקים על עיקר יסודו, ורק נותנים הסבר אחר באופן מקומי בסוגיא זו.

רבינו החת"ס (ח"מ סימן קעח) האריך והרחיב בסוגיא זו, ונוקט כאפשרות השניה:

וצ"ל דס"ל להריטב"א דהך דירושלמי דמבטל כיסו דקאי אברייתא דנותן מעות לחברו על פירות, היינו טעמיה דפוטר משום שאין ההפסד ברור שהיה בידו לעשות, משו"ה ה"ל גרמא והש"ס ה"מ להקשות ארב חמי מברייתא הנ"ל ואולי לא הוה ידעי לה.

ונראה דלדינא לא יחלוק אדם אהריטב"א דהא ראיתו נכונה מפועל, אלא דלא ניחא להו למימר דטעי רב חמי בהא ולא ידע ברייתא מפורשת דבמה שאין ההפסד ברור פטור, משו"ה תי' דהכא קיבל עליו וס"ל לרב חמי דאסמכתא כי האי קני', והש"ס פליג גם בהא ולא מועיל אלא בשדה (ואפי' בלא פירש משום דדרכו להתנות ובחנות וספינה בתנאי מיהת) אבל בקניי' פירות לא, אבל היכי שההפסד ברור לכ"ע שחייב, ונפקא מני' מי שנתן מעות ליקח לו סחורה והלה יושב לו ואינו עוסק כלום, והוא תובעו במעותיו ומברר שיכול להרוויח ריווח ברור ומ"מ זה מעכבו, הרי זה צריך לשלם לו כל הפסדו שע"י עיכובו.

החת"ס נוקט שהראשונים שהעמידו את רמי בר חמא במקרה שהתנה אינם חולקים על עצם יסודו של הריטב"א, אלא שבמקרה שמה אפשר שההפסד אינו ברור, אך במקרה שברור שיש הפסד ויכול להוכיח את זה ודרש את המעות במפגיע, בכך צריך לשלם את ההפסד שע"י עיכובו.

חיוב לשלם את הרווח

המרדכי (ב"ק קכה) דן בעניין זה, וכותב:

אמנם כן הוא המבטל כיסו של חברו והרוויח בו שנותן הריוח לבעל המעות [*ומיהו] דווקא אם נותנו לו מתחלה לקנות בו דבר להרוויח וחזר ואמר לא קניתי לך או לא הרווחתי אלא לעצמי, אבל בתורת פקדון לא... אבל דרך פקדון לא, שכל זמן שהוא פקדון אין לו הפסד וביטול כיס, ונראה דגבי פקדון נמי אם תובע פקדונו מפני שאומר אני רוצה להרוויח בו או להלוות והלה מעכב ומרוויח בו, גם זה מבטל כיסו הוא, ואם ידוע שמרוויח בו, חייב לתת לו מכאן ולהבא, שהרי הוא מזומן להלוות.

הים של שלמה (ב"ק פ"ט סימן ל) דוחה את דברי המרדכי הללו:

אבל היכא ששלח בו יד כדי להרוויח לעצמו, פשיטא דהוי גזלן, ולא משלם ליה מידי, אפילו אם הרוויח הרבה. ולא כמו שכתב במרדכי (סימן קכ"ה) בשם הרבה גאונים, דמחייבו משום מבטל כיסו. ומחלקים בשם הגאונים, דלא אמרו המבטל כיסו של חברו דפטור, אלא היכא דלא הרוויח. אבל היכא דהרוויח חייב, ולא ידענא מאיזה צד יש לחייבו. אי משום דהזיקו, שעייכב ממונו, א"כ אפילו לא הרוויח נמי. אלא גרמא בניזקין הוא, ופטור, א"כ אפילו הרוויח נמי. אלא משום דזכה ממונו בריוח שהרוויח. ותימא, מאחר ששלח בו יד, אפילו הוה דעתו לשלם, סוף סוף גזלן הוא, וכל הגזלנים משלמים כשעת הגזילה, ואין שייך כאן ריוח... ואל תשגיח בספר

המרדכי, שתמצא דעות חלוקות, זה אומר בכה וזה אומר בכה, והם מפוזרים, אלא כתבתי לך הברור והעיקר.

לעומת זאת הרמ"א בסימן רצב (סעיף ז) פוסק את דברי המרדכי:

ואם הרוויח במעות, בין היה לו רשות להשתמש בהן או לא, אין צריך לתת מן הרויח לבעל הפקדון. מיהו אם בא בעל הפקדון ואמר: תן לי פקדוני ואני ארוויח בהן בעצמי, והלה מעכב בידו, חייב ליתן הרויח מכאן ולהבא.

אמנם הרמ"א מחייב ע"פ המרדכי רק במקרה מאוד ספציפי, שהמפקיד אומר בפירוש לנפקד שיתן לו את הפיקדון וירוויח לעצמו, ומנגד הנפקד מעכב, ומשמע שעושה במזיד, ע"מ שימשיך להנות מהרווח לעצמו. ומה שמתחייב זה לתת לו את הרווח מכאן ולהבא. ובנידון השאלה נראה שלא פירש לו שהולך להרוויח מכאן ולהבא במעות.

הש"ך שם מביא בקצרה את הרש"ל הנ"ל שפוטר, ומשמע שכוונתו לומר שהמחזיק יכול לומר קים לי ולהיפטר אפילו במקרה שהרמ"א מחייב.

החת"ס שהובא לעיל מתייחס לדברי הרש"ל הללו, ודוחה את דבריו. אמנם גם הוא מסייג, שהחוב הוא לא על כל ההיזק שנגרם למפקיד, אלא רק על מה שמרוויח הנפקד:

וא"כ לפ"ז נראה דק"ו בן בנו של ק"ו במפקיד מעות אצל חברו ומשתמש בו בהיתר ומרוויח ואח"כ בא זה ותובע פקדונו ומברר שיכול להרוויח בו וזה מעכבו בידו, דנהי דאינו צריך לשלם כל הזיקו של זה, דאפי' שלא ברשות ליכא אלא גרמא, מל"ש הכא דברשות עבד, וכן ממה שכבר הרוויח בו עד עכשיו אינו צריך לשלם לו כלום, כמבואר להדי' במרדכי דב"ק סי' קכ"ה, דה"ל זה נהנה וזה לא חסר, אבל מ"מ מה שמרוויח מכאן ואילך מזמן תביעתו עד זמן שיכפהו ב"ד להחזיר הפקדון, עד אותו הזמן צריך לשלם לו פלגא דה"ל זה נהנה וזה חסר.

ונראה שבני"ד לא ניתן לחייב על בסיס דברי הרמ"א, גם מפני מחלוקתם של הרש"ל והש"ך, ובפשטות ניתן לאחוז כאן בדגל הקים לי, ולא להוציא ממון כנגד שני גדולי עולם אלו. וגם משום שלרמ"א ע"פ המרדכי אין לחייב על כל ההיזק, וכמו שמפרט החת"ס כאן. וממילא בני"ד אין על מה לחייב, ואף אי יהיבנא שיש לחייב ע"פ הרמ"א והמרדכי, מ"מ ע"פ דברי החת"ס אין לחייב ביותר ממה שהבנק הרוויח בימים הללו מאותו הכסף. (אמנם לכאורה דברי החת"ס אינם מוכרחים, ומפשט לשון הרמ"א משמע שמחייב מכאן ולהבא על כל ההיזק שיש למפקיד, ושבידו להוכיח שנעשה לו מחמת עיכוב החזרת המעות לידו).

בנוסף לכך נראה שהם דיברו על מקרה שהנפקד מסרב להחזיר את הכסף במפגיע, והנפקד מפרט את מה שמפסיד, אך בני"ד שסה"כ נהג ברשלנות, והמפקיד לא התריע והזהיר על ההפסד העשוי להיגרם לו מעיכוב קל, שנראה שאין לחייב עפ"י.

בר מן דין, גם אם נדמה בין המקרים, מ"מ יש לדון כאן במעמדו של אותו פקיד ביחס לבנק. שהרי המרדכי והרמ"א מחייבים משום שידוע שמרוויח, וכאן מי שמרוויח זה הבנק (ואף לא בטוח שהרוויח משהו במשך זמן זה), ואילו מי שהתעכב זה הפקיד, שהוא

כעין שליח של הבנק, ואולי ניתן לומר בכך לתיקוני שדרתיך ולא לעיוותי. ומי"מ יש לדון האם להגדיר את הפקיד כשליח או ממש כחלק מהבנק, אך נראה לעני"ד שלעניין זה, מכיוון שסברת המרדכי לחייב היא מכיוון שמרוויח באותן מעות, ואילו השליח שהתירשל אינו מרוויח מאותן מעות, אלא הגוף הכללי שקרוי בנק, ממילא קשה לחייב בכך את אותו פקיד מחמת הרווח של הגוף הכללי.

כמו כן לא ניתן לחייב ע"פ דברי הפני משה הנ"ל בביאור הירושלמי, שמדבר דווקא על קרקע שהי כמזיק אותה בידיים, וזה וודאי לא שייך בני"ד, שוודאי אינו מזיק את הכסף בידיים וכמובן.

דיון בדברי הריטב"א

פש גבן לברורי האם ניתן לדמות נידון דידן לדברי הריטב"א הנ"ל, שמחייב מההוא עובדא דחמרא דזולשפט וכך מסביר את יסוד החיוב של שכירות פועלים, שישנו חיוב מדין ערב. בראש ובראשונה יש להעיר כאן שדברי הריטב"א הנ"ל אינם מוסכמים לגמרי. שהרי הריטב"א עצמו הביא אוקימתא אחרת בסוגיא של ר"י שהביאה גם הרא"ש, וניתן לומר שמכך שלא הסבירו כיסודו של הריטב"א שאינם מקבלים את עצם היסוד, אע"פ שבכך הדבר אינו מוכרח, שאפשר שאע"פ שהסבירו אחרת בסוגיא שאינם חולקים על יסוד הדברים מכל וכל.

החת"ס עצמו, שראינו לעיל שסמך על סברת הריטב"א בשתי ידיים, מ"מ כותב בסוף התשובה הנ"ל:

ולפע"ד כל הפוסקים מודים לו, מ"מ הואיל ולא מצאתי כן להדיא, וכן במרדכי דב"ק סי' קט"ו לא משמע קצת כן, על כן כשיבוא לידי אראה לפשר ולבצע עכ"פ.

הנתיבות (סימן שו סק"ו) כמו כן פוסק את דברי הריטב"א הנ"ל.

לעומת זאת **האמרי בינה** בסימן לט דוחה את דברי הריטב"א, וכתב שכל הראשונים חולקים על כך.

כך משמע אף **מהנחלת צבי** סימן רצב, שמאריך בסוגיא זו ובדברי החת"ס. הוא מביא את מראה הפנים על הירושלמי הנ"ל, שדוחה את הריטב"א להלכה, ומסיק שוודאי שהמוחזק יכול לומר קים לי כדעת הרש"ל.

אף הנתיבות הנ"ל, שנראה שפוסק כריטב"א, מצמצם מעט את היסוד של הריטב"א ומחלק בין הדין של חמרא דזולשפט לבין הדין של נותן צמר לאומן לצבוע אדום וצבעו שחור, וז"ל שם:

א"נ יש לחלק, דבשלמא גבי פרוותא דזול שפט שקבע לו זמן, וכן בהא דסימן שכ"ו שיש לו זמן קבוע ואילו הובירו בזמן ההוא היה חייב לשלם, ולכך כשזרעה מין אחר גם כן חייב לשלם, משא"כ הכא בלצבעו אדום שלא קבע לו זמן, ואי לא היה צובעו כלל בזמן ההוא לא היה חייב לשלם מכיסו כיוון דעדיין יכול ליקח [ה]צמר ולצבוע

אדום ולהרוויח בזה, לכך גם בצבעו שחור צמר זה אינו משלם מביתו כיוון דאפשר להשלים עוד הריוח ע"י צביעת צמר אחר מחדש, ולא דמי כל כך להא דאם אוביר..."

ע"פ חילוק זה יש לדון ולפקפק גם בני"ד, שלא ממש קבע זמן לפקיד, וכמו כן נראה שגם כאן יתאפשר בעתיד להשלים את הריווח, משום שתמיד ישנם מבצעים וניתן להשיג סחורה בזול בכל מיני הזדמנויות, ולכן נראה שיש כאן עוד סניף לפטור את הפקיד, אפילו ע"פ היסוד של הריטב"א.

לבר מן דין, נראה לענ"ד שקשה לדמות בין היסוד של הריטב"א לנ"ד, שאע"פ שלפום ריהטא ישנו דמיון מסויים, לפחות כלפי הבנק (ולא כלפי הפקיד המסוים), שסומך על הבנק בכך שמפקיד אצלו מעותיו ויש לבנק הנאה בכך, אך מ"מ כאן מה שסומך על הבנק הוא שישמרו לו את המעות, כעין שומר, אך לא שיתעסקו ממש במעות בעסק גמור, והבנק אכן שמר את מעותיו, ולא הייתה כאן מעילה בעיקר התפקיד שהבנק קיבל על עצמו, אלא שבשוגג הכסף לא שוחרר בזמן שהלקוח ביקש, ולכן לא נראה שיש להפעיל כאן את היסוד של דין ערב, ולהגדיר שיש כאן מעילה בעצם היסוד של תפקידו של הבנק, שוודאי שזו איננה המציאות.

שכירות פועלים

בהקשר של מבטל כיס חברו ושכירות פועלים, נראה שיש חובה להתייחס לדברי הקצות בנוגע למבטל כיס חברו בשכירות פועלים.

השו"ע (סימן שלג סעיף א) פוסק ע"פ דברי התוס' (בי"מ עו), שבמקרה שבעה"ב שכר פועלים ויכלו להישכר למישהו אחר, ולאחר מכן ביטל, ובעקיפין גרם להם להפסיד את שכרם אצל השני, שבכך צריך לשלם להם.

הריטב"א שהזכרנו לעיל מסביר את יסוד החיוב מדין ערב וכפי שהרחבנו בדבריו.

אמנם התוס' שם כותבים שהחיוב הוא מדינא דגרמי.¹

הקצות (שם סק"ב) מקשה בשם בנו, שהרי מה בכך שהווי דינא דגרמי, מ"מ הוי מבטל כיסו של חברו, והוי כגרמא, שלא עושה שום מעשה, והוי כנועל דלת חנותו של חברו שהירושלמי דלעיל פוטר בכך?

הקצות הציע לחלק - בין אדם שהזיק ממון חברו, לבין אדם שהזיק את גופו של חברו, שבכך כבר נכנסים לגדרי חבלה. ובכאן הוי כמו אדם שהזיק אדם, שהוא כאילו הזיק את הפועלים בידיים, שמנע מהם מלעבוד, וממילא מתחייב בשכר בטלתם של הפועלין מדין שבת.²

1. הנתיבות כתב שם בשם הרמב"ן שזו תקנת חכמים מיוחדת לחייב בכך, ושכך סובר השו"ע ואכמ"ל.
2. אמנם בסוף דוחה את זה ע"פ דברי הרמ"ה שאדם שהזיק בדינא דגרמי מתחייב רק בנוק ולא בארבעה דברים, ולא הוי כחובל רגיל בידיים שמתחייב בארבעה דברים, ע"ש.

אמנם בסוף דבריו מביא תשובת מהר"ם, שפוטר מקרה של שכירות פועלים, ודלא כתוס' והשו"ע, מכיוון שהוי רק גרמא ומבטל כיס חברו, ולבסוף מסיק הקצות שמכיוון שרוב חיליה דמהר"ם ומסתבר טעמו, שאין להוציא ממון כנגד סברתו אע"פ שהשו"ע לא פסק כך.

א"כ לכאורה יש לנו עוד ספק נוסף לצרף כנגד יסוד הריטב"א הני"ל, שלא לחייב את הפקיד בנידון דידן. כמובן שספק זה ייכון רק למי שסובר שאומרים קים לי בדיני ממונות כנגד סברת מרן המחבר, ועיין בספר 'דיני ממונות' לגר"ע בצרי שליט"א, שלאורך כל סדרת הספרים (ד' כרכים), וכתב על כך פרק מיוחד בכרך הרביעי), נוקט שמנהג הספרדים בא"י שלא לומר קים לי כנגד מרן השו"ע (ואפילו בסתם וי"א).

שותפים

עוד יש לעיין בדברי הרדב"ז בתשובה סימן שצט, שם מחייב מדינא דגרמי במקרה של שותפים שקנו סחורה בשותפות, ואחד מהם לא סיפק ל חברו, את הסחורה בזמן לאחר ששילם לו, ומחמת כן הוזלה הסחורה ויצא שהפסיד.

וכותב שם שכל שיש זמן מסויים שידוע שאם הסחורה לא תימכר באותו זמן שתיפסד או שירד ערכה, שבכך חייב מדינא דגרמי, ומדמה את זה למחיצת הכרם שחייב בכך אם לא גדר את כרמו אע"פ שלא עשה שום מעשה בידיים.

ויש לעיין בדבריו, שבפשטות מזכיר את המקרה של חמרא דזולשפוט, ואף הריטב"א שחייב שם, לא חייב מדינא דגרמי אלא מדין ערב. ואפשר אולי להסביר את דבריו ע"פ הירושלמי שהבאנו בראשית הדברים שמחלק בין קרקע למטלטלין, וצריך להסביר בירושלמי שאין חילוק עקרוני בין קרקע למטלטלין, שהרי מחייב שם במקרה של מטלטלין, אלא שבד"כ בקרקע ברי היזיקא, והוי כמוזיק את הקרקע, וכמו שראינו בפני משה שם, ואילו במטלטלים לא ברי היזיקא. אך בנידון של הרדב"ז שברי היזיקא, ומדובר במקרה שהסחורה ממש נפסדת - בכך מגדיר את זה כברי היזיקא, וע"כ מחייב בכך.

אמנם בני"ד וודאי לא הוי כברי היזיקא מצד המעות עצמן, והמעות עצמן וודאי שאינן נפסדות, וד"ל.

וע"ע בדברי שו"ת חוות יאיר (סימן קנ"א, מובא בקצות סימן שי), בנידון מי שעיכב סוס חברו אצלו בשוגג, ובכך ביטל כיסו, שעולה מכל דבריו שיש לפטור בכה"ג, שהוא שוגג ולא פשע ובאו המעות לידו בהיתר, ואף הקצות שם לא חלק על עצם היסודות הקשורים לני"ד, ע"ש.

ומכ"ז נראה דפסקא דהאי דינא לפטור את הפקיד מתביעה זו, והי"ת יאיר עינינו בתורתו הקדושה.